

Buřňáček malý (*Hydrobates pelagicus*) opět nalezen v České republice

The European storm Petrel (Hydrobates pelagicus) recorded again in the Czech Republic

Ladislav Jasso

Proseč 25, CZ-513 01 Semily, e-mail: jasso.l@seznam.cz

Jasso L. 2008: Buřňáček malý (*Hydrobates pelagicus*) opět nalezen v České republice. *Sylvia* 44: 69–71.

Príspevek popisuje okolnosti posledního nálezu uhynulého buřňáčka malého (*Hydrobates pelagicus*) na rybníku Žabakor v Českém ráji 26. října 2006. Na území České republiky byl doposud nalezen sedmkrát. V práci je zmíněn výskyt tohoto druhu ve střední Evropě a přiložena mapka s místy předchozích šesti nálezů v České republice a dokladová fotografie.

Details on the latest finding of a dead European Storm-petrel (Hydrobates pelagicus) at the Žabakor fishpond, Český ráj Protected Landscape Area on 26 October 2006 are described in the paper. So far, seven records of the species in the Czech Republic are available. Occurrence of the species in Central Europe is summarised in the paper. A map showing the records in the Czech Republic as well as a picture of the latest finding are included.

Keywords: Bohemia, *Hydrobates pelagicus*, European Storm-petrel

Buřňáček malý (*Hydrobates pelagicus*) je typický mořský druh ptáka. Hnízdí od jižního pobřeží Islandu a Norska přes Faerské ostrovy, Shetlandy a západní pobřeží Velké Británie, dále v severozápadní Francii, Španělsku, Portugalsku až po Kanárské ostrovy. Ve Středozemním moři hnízdí na Baleárách, Sicílii, Korsice a Maltě. Současná evropská populace čítá 280 000–800 000 párů, z nichž ve Středomoří hnízdí pouze 15 000–20 000 párů (Hagemeijer & Blair 1997).

V mimohnízdni době se buřňáček malý zdržuje na volném moři a táhne podél západního pobřeží Afriky až do Indického oceánu k břehům Jihoafrické republiky, kde se zdržuje od října do května (Sinclair & Ryan 2003). Vzácně se objevuje v Baltském moři na pobřeží Polska, Švédska a Finska, ve vý-

chodním Středomoří na pobřeží Turecka a proniká i do Černého a Azovského moře. Relativně často bývá pozorován na pobřeží Severního moře v Německu. V Severní Americe byl zjištěn na ostrově Sable Island v Novém Skotsku (Naveen 1982).

Buřňáček malý je drobný mořský pták velikosti rorýše obecného. Ve zbarvení je skoro černý, jenom kostřec a spodní krovky ocasní jsou bílé. Na křídlech ze spodní strany je zřetelná bílá páska. Létá třepotavě při mořské hladině, ze které sbírá potravu (drobné rybky, korýše, medúzy, hlavonožce nebo hmyz). V době hnízdění žije v koloniích a hnízdí na skalách nebo v norách. Snáší pouze jedno vejce.

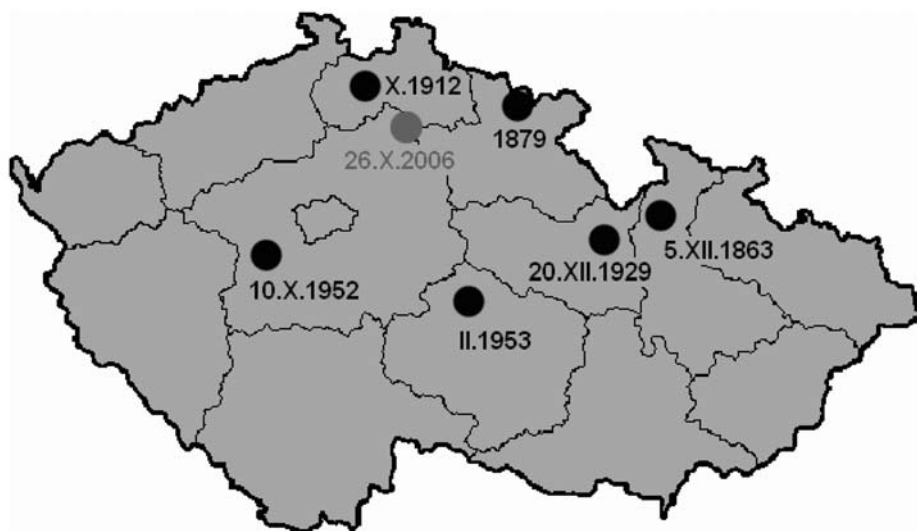
Ve vnitrozemí Evropy je buřňáček malý velmi vzácným ptákem a bývá

sem obvykle zahnán větrnými bouřemi od Atlantiku. Nalezen byl v Bavorsku (1999, 4. října 2006; www.club300.de) a Rakousku (www.club300.at). V Polsku byl zastížen celkem sedmkrát, z toho pouze dvakrát ve vnitrozemí (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Ze Slovenska a Maďarska není znám. Největší výskyt zažilo na konci roku 1999 Švýcarsko, kdy po hurikánu Lothar bylo zjištěno na jeho území 43 buňňáčků malých a dalších 5 ještě v roce 2000 (www.chclub300.ch).

Na území České republiky byl v letech 1863–1953 zastížen celkem šestkrát v době od října do února. Poslední nález buňňáčka malého pochází z února 1953 od Poděbab-Březinky (HB), kde byla nalezena mrtvá adultní samice (Hudec et al. 1994). Místa a roky výskytu ukazuje přiložená mapka (obr. 1), ze které je patrné, že převažují nálezy ze severní části našeho státu.

Po dlouhých 53 letech byl za zajímavých okolností nalezen v pořadí už sedmý

buňňáček malý na rybníku Žabakor, k. ú. Březina (MB), kvadrát 5456, v Českém ráji. V dopoledních hodinách dne 26. října 2006 se byl podívat tehdy žák 8. třídy V. Šťastný z Turnova na podzimní výlov rybníku Žabakor. Počasí bylo zamračené, ale během dopoledne se vyjasnilo a oteplilo na 14 °C. Na rybníku pozoroval kromě jiného až 400 kachen divokých (*Anas platyrhynchos*), 23 volavek popelavých (*Ardea cinerea*) i orla mořského (*Haliaeetus albicilla*). Při pozorování ptactva u hráze rybníka si všiml na vodní hladině neznámého mrtvého ptáka, který k němu pomalu připlaval. Ten byl určen až doma s pomocí odborné literatury a po konzultaci s místními ornitology (Mrkáček Z., Jasso L., Klápště J.) jako buňňáček malý (*Hydrobates pelagicus*). Správnost určení potvrdila i Faunistická komise ČSO pod č. j. 01/2007. Preparát tohoto ptáka je uložen ve sbírkách Národního muzea v Praze pod inv. číslem P6V-103336 (obr. 2).

Obr. 1. Mapa dosavadního výskytu buňňáčka malého (*Hydrobates pelagicus*) v České republice v letech 1863–2006.

Fig. 1. Map of records of the European Storm-petrel (*Hydrobates pelagicus*) in the Czech Republic in the years 1863–2006.

Obr. 2. Preparát buňňáčka malého (*Hydrobates pelagicus*) v Národním muzeu Praha. Evidovaný pod číslem P6V-103336 (Foto: Jiří Mlíkovský).

Fig. 2. Specimen of the European Storm-petrel from October 2006. Deposited in the National Museum Prague under No. P6V-103336.

PODĚKOVÁNÍ

Za cenné informace k okolnostem nálezu buňňáčka malého v Českém ráji děkuji Vojtěchu Štátnému. Za pomoc při zpracování tohoto článku, vytvoření mapky s místy nálezů tohoto druhu a poskytnutí dokladové fotografie děkuji jeho bratru Jiřímu Štátnému a Jiřímu Mlíkovskému z Národního muzea. Za vyhledání cenných údajů v literatuře děkuji i Jaroslavu Klápštému.

Hudec K. (ed) 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci I. *Academia, Praha.*

Naveen R. 1982: Storm-Petrels of the World. *American Birding Association, Washington.*

Sinclair I. & Ryan P. 2003: Birds of Africa south of the Sahara. *Struik Publishers, Cape Town.*

Tomiałojć L. & Stawarczyk T. 2003: Awifauna Polski. Tom I. *PTPP Pro Natura, Wrocław.*

LITERATURA

Hagemeier W. J. M. & Blair M. J. (eds) 1997: The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. *T & AD Poyser, London.*

Došlo 1. září 2008, přijato 4. října 2008.
Received September 1, 2008; accepted October 4, 2008.

Editor: M. Pudil